

Київський університет імені Бориса Грінченка
 Факультет музичного мистецтва і хореографії
 Кафедра музикознавства та музичної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія музики (гармонія, аналіз музичних творів, поліфонія)

для студентів

Спеціальності: 025 Музичне мистецтво

Освітнього рівня: перший (бакалаврський)

Освітньої програми: 025.00.03 Інструментальне виконавство
 (фортепіано); 025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні,
 народні, духові, ударні інструменти)

Київ-2023

Розробник: Наталія Олександрівна Костюк, доктор мистецтвознавства,
професор кафедри музикознавства та музичної освіти
Викладач: Наталія Олександрівна Костюк, доктор мистецтвознавства,
професор кафедри музикознавства та музичної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри
музикознавства та музичної освіти

Протокол від 28.08.2023 р. № 11

Завідувач кафедри _____ Ольга ОЛЕКСЮК

Робочу програму погоджено з гарантами освітньої професійної програми:
025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано)

«__» _____ 20__ р.

Гарант освітньої професійної програми _____ Наталія СВИРИДЕНКО

Робочу програму погоджено з гарантами освітньої професійної програми:
025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові,
ударні інструменти)

«__» _____ 20__ р.

Гарант освітньої професійної програми _____ Віктор СПОДАРЕНКО

Робочу програму перевірено

«__» _____ 20__ р.

Заступник декана _____ Інна ТКАЧЕНКО

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р. протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р. протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р. протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р. протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р. протокол № _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання		
	денна	заочна	
Вид дисципліни	обов'язкова		
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська		
Загальний обсяг кредитів/годин	11/330		
Курс	3		-
Семестр	5	6	-
Кількість змістових модулів з розподілом	2	2	-
Обсяг кредитів	2	3	-
Обсяг годин, у тому числі:	60	90	-
Аудиторні	28	42	-
Модульний контроль	4	6	-
Семестровий контроль	28	-	-
Самостійна робота	28	42	-
Форма семестрового контролю		залік	-

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Головна мета курсу «Теорія музики (гармонія, аналіз музичних творів, поліфонія)»:

- надати студентам уявлення про найважливіші закономірності гармонії як

одного з виражальних та формотворчих засобів музики;

- збагатити музичний та загальнокультурний рівень студентів;
- розвинути їхній художній смак та здібності, вміння сприймати музику та досконало розбиратися у формі музичних творів;
- вивчення основ теорії поліфонії;
- практичне оволодіння деякими прийомами створення поліфонічної музики;
- практичне оволодіння навичками аналізу поліфонічної музики;
- виховання почуття поліфонічного стилю, естетичного ставлення до поліфонічних засобів виразності.

Завданнями дисципліни є:

Розвиток естетичного відчуття музичної гармонії;

Формування навички емоційно-виразної та логічної гармонізації мелодій чи басу;

Розвиток гармонічного слуху;

Вивчення елементів музичної мови, їх виражальних можливостей у тісному зв'язку зі змістом твору;

Прищепити студентам навички в визначенні тематизму і засобів його розвитку, дати основу для класифікації творів за формою та жанром, показати виражальні можливості форми;

Виховання музичного смаку, активної позиції в оцінці явищ мистецтва;

ознайомлення студентів з теорією поліфонії, історичними етапами розвитку поліфонії;

формування необхідного мінімуму практичних навичок в аналізі поліфонічної музики.

Діяльність студентів відбувається у **Центрі компетентностей** –

Навчальній лабораторії інформаційних технологій у музичному мистецтв.

3. Результати навчання за дисципліною

У процесі вивчення курсу студент формує такі *компетентності*:

Загальні:

- здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність спілкуватися іноземною мовою;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- здатність працювати автономно;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина.

Спеціальні (фахові):

- здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності;
- здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва;
- здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва;
- здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва;
- здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності;
- здатність застосовувати базові знання;
- провідних музично-теоретичних систем та концепцій;
- здатність оперувати професійною термінологією;
- здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності;
- здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків;
- здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності;
- здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Програмні результати навчання:

- аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту;
- демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних аналізів музичних творів;
- володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

Основною формою роботи є лабораторні та практичні заняття, ціллю яких є закріплення теоретичних понять разом з практичними навичками самостійного аналізу як окремих засобів музичної виразності, так і комплексної характеристики музичних образів.

У разі загострення епідеміологічної ситуації, пов'язаної з COVID-19, усі лабораторні заняття будуть проводитись дистанційно. Виконання усіх видів завдань, запланованих програмою, відбуватиметься в режимі відео-конференцій на платформі Google, Zoom та з використанням ЕНК «Теорія музики» на платформі Moodle.

2. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

5 семестр

Змістовий модуль VI

Синтетичні музичні твори. Цілісний аналіз музичного твору.

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин				
		Разом	Практичні	Лабораторні	Самостійна робота	МКР
6.1	Опера. Оперні форми. Оперета. Мюзикл	4	2		2	
6.2	Опера. Оперета. Мюзикл	4		2	2	
6.3	Балет	4		2	2	
6.4	Генезис інструментальної музики.	4		2	2	
6.5	Генезис вокальних форм.	4		2	2	
6.6	Музична форма як втілення композиційних закономірностей у музичному творі	4		2	2	
6.7	Музична форма як вияв драматургії твору	4		2	2	
	Модульний контроль	2				2
	Разом	30	2	12	14	2

Змістовий модуль VII

Діатонічні секвенції. Акорди домінантової групи. Подвійна домінанта.

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин				
		Разом	Практичні	Лабораторні	Самостійна робота	МКР

7.1	Поняття про секвенції. Діатонічні секвенції	4		2	2	
7.2	Секстакорд зменшеного тризвука VII ступеня. Секстакорд та тризвук III ступеня. Домінанта з секстою.	4		2	2	
7.3	Натуральний мінор у фрігійських тетракордах	4		2	2	
7.4	Акорди подвійної домінанти. Приготування, і перехід у K_{64} , у D, D_7 та його обернення, у P_7 та його обернення	4		2	2	
7.5	Альтерація акордів подвійної домінанти	4		2	2	
7.6	Органний пункт	4		2	2	
	Модульний контроль	2				2
Разом		26		12	12	2
Змістовий модуль VIII Хроматизація діатоніки. Хроматична система. Мажоро-мінорні системи. Засоби гармонічного розвитку						
8.1	Відхилення. Хроматична система. Хроматичні секвенції.	4		2	2	
8.2	Альтерація акордів домінантової групи	4		2	2	
8.3	Альтерація акордів субдомінантової групи	4		2	2	
8.4	Мажоро-мінорні системи. Ступені споріднення тональностей	4		2	2	
8.5	Поняття про модуляцію. Модуляція в тональності першого і другого ступенів споріднення.	4		2	2	
8.6	Енгармонічні модуляції	4		2	2	
8.7	Деякі прийоми гармонічного збагачення викладу. Гармонічне варіювання	4		2	2	
	Модульний контроль	2				2
Разом		60		14	14	2
Змістовий модуль IX Поліфонічні засоби та форми						
9.1	Поліфонія як засіб музичної виразності. Строгий стиль. Одноголосся	4	2		2	

9.2	Двоголосся строгого стилю. Простий контрапункт	4	2		2		
9.3	Складний контрапункт. Його різновиди. Вертикально- та горизонтально-рухомий контрапункт	4	2		2		
9.4	Загальна характеристика поліфонії вільного стилю. Імітація. Фуга. Експозиція фуги.	4	2		2		
9.5	Розвиваюча і заключна частини фуги.	4	2		2		
9.6	Фугета. Фугато. Еволюція фуги	4		2	2		
9.7	Поліфонічні форми та прийоми в українському фольклорі та в творчості українських та зарубіжних композиторів	4		2	2		
	Модульний контроль	2					2
	Разом	30	10	4	14	2	2
	Разом на семестр	90	10	32	42	6	залік

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 6

Синтетичні музичні твори. Цілісний аналіз музичного твору.

Практичне заняття 6.1. Опера. Оперні форми. Оперета. Мюзикл (2 год.)

Опера як синтетичний вид мистецтва, його складові частини: лібрето, музичний матеріал, сценічна дія. Драматургія оперного спектаклю. Складові

перного акту: арії, ансамблі, хори, інструментальні антракти. Речитативи, наскрізні сцени оперного акту.

Мета: навчитись узагальнювати структуру оперного твору, основні риси жанру оперети.

Завдання: в письмовій формі:

- Дати визначення понять «опера», «ансамбль», «хор», «арія».
- Охарактеризувати виражальні можливості оперних форм та жанрів.
- Проаналізувати будь-яку арію.

Література основна: 1, 5, 8, 10, 14-16, 18, 19, 26-28, 39, 44

Література додаткова: 13-15, 17, 23, 24, 29, 30, 34-36

Лабораторне заняття 6.2. Опера. Оперета. Мюзикл. (2 год.)

Оперета як музично-сценічна вистава, в якому вокальні і хореографічні номери перемежаються з розмовними сценами. Мюзикл як різновид оперети, його специфічні риси.

Мета: навчитись узагальнювати структуру оперного твору, основні риси жанру оперети та мюзиклу.

Завдання: в письмовій формі:

- Дати визначення понять «оперета», «мюзикл».
- Охарактеризувати виражальні можливості цих форм та жанрів.
- Проаналізувати будь-яку арію з оперети.
- Проаналізувати композицію будь-якої дії з довільно обраного мюзиклу.

Література основна: 1, 5, 8, 10, 14-16, 18, 19, 26-28, 39, 44

Література додаткова: 13-15, 17, 23, 24, 29, 30, 32-36

Лабораторне заняття 6.3. Балет.

Балет як синтетичний вид мистецтва, його складові частини: лібрето, музичний матеріал, сценічна дія. Драматургія балетного спектаклю. Складові

балетної вистави: варіації, арабески, па-де-де, па-де-труа та ін.. Роль кордебалету. Номерна та наскрізна драматургія балетного спектаклю.

Мета: навчитись узагальнювати структуру балету, основні риси жанру.

Завдання: в письмовій формі:

- Дати визначення поняття «балет».
- Охарактеризувати виражальні можливості балетних форм.
- Проаналізувати будь-яку сольну сцену з балету.
- Проаналізувати форму певної дії балету.

Література основна: 2, 4, 6, 20, 21, 28, 32-33, 35-38, 40, 43

Література додаткова: 6, 20, 25

Лабораторне заняття 6.4. Генезис інструментальних форм (2 год.)

Розвиток інструментальної музики, інструментального багатоголосся, ансамблеве музикування в докласичну добу, зміна та розвиток інструментарію.

Великі інструментальні форми (соната, сюїта, концерт, симфонія): проце становлення стійких музичних форм. Співвідношення вокальних та інструментальних форм в великих синтетичних творах (опера, ораторія, кантата).

Класична доба в розвитку інструментальних музичних форм: кристалізація норм композиційної побудови.

Романтична доба та розхитування стійких законів формоутворення. Доба модерну та авангарду та сьогодення як період плюралізму у формоутворенні, мутації музичної форми, новітні типи композиції.

Мета: навчитись узагальнювати структуру інструментальних форм.

Завдання: в письмовій формі:

- Дати визначення поняття «сюїта». Охарактеризувати виражальні можливості форми.
- Охарактеризувати композиційну будову інструментального концерту.

Література основна: 3, 7, 9, 11-13, 17, 22, 23, 28, 31, 34, 42

Література додаткова: 3, 12, 18, 19, 21, 26-28, 37,39, 40

Лабораторне заняття 6.5. Генезис вокальних форм (2 год.)

Вокальні форми як перші зразки професійної музики. Католицька та православна монодія, багатоголосся. Жанрове розшарування в готичних піснеспівах. Вокальні форми на базі техніці *cantus firmus*. Мотет, мадригал, ричеркар, шансон, віреле – основні вокальні форми доби Ренесансу.

Інструментальний супровід вокальних творів. Соціально-функційне призначення музичних творів докласичної доби.

Класична доба в розвитку вокальних музичних форм: кристалізація норм композиційної побудови.

Романтична доба та розхитування стійких законів формоутворення. Доба модерну та авангарду та сьогодення як період плюралізму у формоутворенні, мутації музичної форми, новітні типи композиції.

Мета: навчитись узагальнювати структуру вокальних форм.

Завдання: в письмовій формі:

- Проаналізувати ладотональний план мотету на прикладі будь-якого твору. Визначити засоби музичної виразності, композиційну структуру, ладотональний план.
- Обрати та проаналізувати мадригал (за вибором студента).

Література основна: 9, 24, 25, 28, 30, 31

Література додаткова: 7, 8, 18

Лабораторне заняття 6.6. Музична форма як втілення композиційних закономірностей у музичному творі. (2 год.)

Взаємодія форми та змісту твору. Закономірності побудови музичних творів, викладу та розвитку музичного матеріалу. Розкриття змісту твору через закономірності музичної форми. Форма як процес розвитку у творі.

Мета: навчитись узагальнювати структуру музичних творів.

Завдання: в письмовій формі:

- Проаналізувати форму твору (на вибір) з власного репертуару.

Література основна: 9, 24, 28, 31, 42, 44

Література додаткова: 1, 2, 4, 5, 7-11, 18, 19, 22, 31, 38-40

Лабораторне заняття 6.7. Музична форма як вияв драматургії твору (2 год.)

Форма як процес розвитку у музичному творі. Формотворення – процес розвитку не тільки структури, а й усіх засобів виразності у музичному творі. Динамізація процесу формотворення. Драматургія твору як процес поєднання структури та розвитку музичної форми.

Мета: навчитись узагальнювати структуру музичних творів.

Завдання: в письмовій формі:

- Проаналізувати форму твору (на вибір) з репертуару для

педагогічної практики.

Література основна: 9, 24, 28, 29, 31, 42, 44

Література додаткова: 1, 2, 4, 7-11, 16, 18, 19, 22, 31, 38-40

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7.

Діатонічні секвенції. Акорди домінантової групи. Подвійна домінанта.

Тема 7.1. Поняття про секвенції. Діатонічні секвенції (2 год.)

Поняття «Секвенція». Мотив секвенції, ланки секвенції. Кількість ланок. Висхідні та низхідні секвенції. Мелодична секвенція. Гармонічна секвенція. Функціональні співвідношення в секвенції. Секвенції з тризвуків. Путі переміщення. Паралельні секстакорди. Секвенції з септакордами.

Мета: навчитись користуватися гармонічними секвенціями.

Завдання гра на фортепіано:

- Гра діатонічних секвенцій з двох тризвуків;
- Гра діатонічних секвенцій D₇-T у заданих тональностях.

Література основна: 1-5.

Література додаткова: 3, 4, 6, 8, 12, 14, 15

Тема 7.2. Сектакорд зменшеного тризвука VII ступеня. Сектакорд та тризвук III ступеня. Домінанта з секстою. (2 год.)

Функціональна особливість VII₆. Подвоєння. Застосування ввідного сектакорду в прохідних зворотах та у звороті з гармонізації верхнього тетракорду мажору та мелодичного мінору.

Функціональна особливість III₅₃. Подвійність функції. Застосування II₁₆. Подвоєння. Умови використання домінанти з секстою. Розв'язання домінанти з

секстою. Використання цього акорду у творчості романтиків, зокрема Ф. Шопена. D_7 з секстою.

Мета: навчитись користуватись новим гармонічним засобом.

Завдання:

Письмово проаналізувати гармонічний план прелюдії Ф. Шопена № 20;

Гра на фортепіано:

- Прохідних зворотів з VII_6 у заданих тональностях;
- Гра гармонізації верхнього тетраходу мажору та мелодичного мінору.

Література основна: 1-5.

Література додаткова: 3, 5, 8, 12-15

Тема 7.3. Натуральний мінор у фригійських тетраходах (2 год.)

Домінантова група акордів у натуральному мінорі. Епізодична роль натурального мінору. Будова фригійського тетраходу. Фригійський тетраход у сопрано. Варіанти гармонізації. Фригійський тетраход у басі. Варіанти гармонізації.

Мета: навчитись користуватись новим гармонічним засобом.

Завдання:

- Письмово проаналізувати гармонічний план вступу до Ноктюрну Ф. Шопена № 20;
- Виконання письмової гармонізації.

Література основна: 1-5.

Література додаткова: 3-5, 8, 9, 12-15

Тема 7.4. Акорди подвійної домінанти. Приготування, і перехід у K_{64} , у D , D_7 та його обернення, у P_7 та його обернення. (2 год.)

Значення альтерованих співзвуч. Група акордів подвійної домінанти (альтерованої субдомінанти). Акорди подвійної домінанти в мажорі та мінорі.

Роль подвійної домінанти. Приготування подвійної домінанти. Розв'язання DD в D та K_{64} .

Особливості застосування DD у середині побудов. Розв'язання DD у D та T_{64} прохідний. Перехід DD у дисонуючі акорди групи D. Перехід DD у дисонуючі акорди групи S.

Мета: навчитись користуватись новим гармонічним засобом.

Завдання:

- Підібрати приклади використання DD у творах з власного репертуару;
- Виконання письмової гармонізації.

Література основна: 1-5.

Література додаткова: 3-5, 8, 9, 12-15

Тема 7.5. Альтерація акордів подвійної домінанти (2 год.)

Умови альтерації. Група акордів альтерованої DD. Приготування акордів альтерованої DD. Розв'язання DD із збільшеною секстою в K_{64} та прохідний T_{64} .

Мета: навчитись користуватись новим гармонічним засобом.

Завдання:

- Підібрати приклади використання альтерованої DD у власних програмних творах;
- Виконання письмової гармонізації.

Література основна: 1-5.

Література додаткова: 3-5, 8, 9, 12-15

Тема 7.6. Органний пункт. (2 год.)

Визначення поняття. Функція органного пункту. Введення та виведення органного пункту. Гармонія органного пункту. Органний пункт у 4-х голосі.

Тонічний органний пункт. Домінантовий органний пункт. Подвійний органний пункт. Фігурація органного пункту.

Практичні вправи:

- а) аналіз прикладів
- б) виконання письмового завдання

Література основна: 1-5.

Література додаткова: 3-5, 8, 9, 12-15

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8.

Хроматизація діатоніки. Хроматична система. Мажоро-мінорні системи. Засоби гармонічного розвитку

Тема 8.1. Відхилення. Хроматична система. Хроматичні секвенції.

Поняття відхилення. Засоби відхилення. Хроматична система. Закономірності відхилень у періоді. Поняття про хроматичні секвенції. Будова ланки хроматичної секвенції.

Література основна: 1-5.

Література додаткова: 3-5, 8, 9, 12-15

Тема 8.2. Альтерація акордів домінантової групи (2 год.)

Альтерація як загострення тяжінь нестійких звуків у стійкі. Альтерація акордів II шабля в мажорі. Альтерація акордів IV шабля в мінорі. Альтерація акордів D в мажорі і мінорі. Приготування, розв'язання та голосоведення. Альтерація D в каденції.

Практичні вправи:

- а) аналіз прикладів.
- б) виконання письмового завдання

Література основна: 1-5.

Література додаткова: 3-5, 8, 9, 12-15

Тема 8.3. Альтерація акордів субдомінантової групи (2 год.)

Хроматичне змінення II ступеня в акордах S. Пониження II ступеня. Неаполітанський секстакорд. Подвоєння, підготовка, розв'язання.

Неаполітанський секстакорд у плагальних зворотах. Неаполітанський септакорд. Основний тризвук II низького ступеня. Альтерація субдомінанти в мажорі.

Практичні вправи:

- а) гармонічний аналіз
- б) виконання письмового завдання

Література основна: 1-5.

Література додаткова: 3-5, 8, 12-15

Тема 8.3. Мажоро-мінорні системи. Ступені споріднення тональностей
(2год.)

Взаємозв'язок мажору з мінором. Ускладнення мажору співзвуччями одноіменного мінору. Ускладнення мінору співзвуччями одноіменного мажору. Перевага однієї з тонік. Побічні доміанти в мажоро-мінорі. Альтеровані співзвуччя в мажоро-мінорі. Співвідношення паралельних тональностей.

Практичні вправи:

- а) аналіз прикладів.
- б) виконання письмового завдання

Література основна: 1-5.

Література додаткова: 1, 3-5, 8-11, 12-15

Тема 8.4. Поняття про модуляцію. Модуляція в тональності першого і другого ступенів споріднення.

Поняття про модуляцію. Функційний зв'язок тональностей. Тональності першого ступеню споріднення. Тональності доміантової і субдомінантової груп. Спільний і проміжний акорди. Модулюючий акорд. Відхилення в тональність спільного акорду.

Значення ключового позначення. Поступова модуляція. Вибір проміжної тональності.

Література основна: 1-5.

Література додаткова: 2, 3, 8, 10, 13-15

Тема 8.5. Інші види модуляцій (2 год.)

Багаторазова модуляція на один знак. Значення енгармонічної заміни. Поняття про «прискорення» модуляції. Проміжні акорди і проміжні тональності. Модуляція через тризвук шостого / другого низького щаблів. Модуляція через однойменну тоніку. Модуляція через модулюючі секвенції. Значення

модулюючих секвенцій. Будова ланки секвенції. Переміщення мотиву. Будова секвенції. Область застосування модулюючих секвенцій.

Завдання:

аналіз прикладів.

гра модулюючих секвенцій (D₆₅-T; II⁷-D₃₄-T) у визначених тональностях.

виконання письмового завдання:

гра гармонічних послідовностей на енгармонічну модуляцію.

Література основна: 1-5.

Література додаткова: 2, 3, 8, 10, 13-15

Тема 8.6. Енгармонічні модуляції (2 год.)

Особливості енгармонічної модуляції. Спільний і модулюючий акорди. Енгармонічна заміна. Види енгармонічно переосмислених акордів. Модуляція

через зменшений септакорд. Розв'язання зменшеного септакорду в новій тональності. Виконання модуляції.

Завдання:

аналіз прикладів.

виконання енгармонічних модуляцій

виконання письмового завдання

Література основна: 1-5.

Література додаткова: 2, 3, 8, 10, 13-15

Тема 8.7. Деякі прийоми гармонічного збагачення викладу. Гармонічне варіювання (2 год.)

Подвійні і потрійні прохідні звуки. Прохідні співзвуччя. Діатонічні і хроматичні прохідні та допоміжні звуки. Інші неакордові звуки.

Можливості гармонічного варіювання під час гармонізації заданої мелодії. Можливості гармонічного варіювання під час гармонізації заданого басу. Значення гармонічного варіювання в розвитку музичного матеріалу.

Завдання:

а) гра прикладів на гармонізацію мелодії різними способами;

б) гра прикладів на гармонізацію басу різними способами;

в) гармонічний аналіз.

Література основна: 1-5.

Література додаткова: 1-5, 8, 10, 13-15.

**Змістовий модуль 9.
Поліфонічні засоби та форми.**

Тема 9.1. Поліфонія як засіб музичної виразності. Строгий стиль. Одноголосся (2 год.)

Естетичні та методологічні основи розвитку поліфонії. Поліфонія як важливий засіб музичної виразності й формотворення.. Значення поліфонічної музики у художньому розвитку фахового музиканта.

Визначення поняття «поліфонія». Класифікація видів поліфонії (контрастна, підголоскова, імітаційна). Загальні принципи поліфонічної музики. Історичний розвиток поліфонії. Періодизація розвитку поліфонії. Поняття про

«строгий» і «вільний» стилі.

Мета: ознайомлення з поліфонією та її значенням в історичному розвитку музичного мистецтва. Виразовість і закономірності в одноголосі строгого стилю.

Завдання:

- Осмислення поліфонії як естетичного явища і як засобу музичної виразності.
- Ознайомлення з історичними етапами розвитку поліфонії.
- Загальна характеристика строгого стилю в контексті явищ епохи його формування.
- Аналіз засобів музичної виразності мелодики строгого стилю:
 - ладо-функціональна основа (мажор, мінор, діатонічні лади).
 - ладо-гармонічні закономірності одноголосся (гармонічний фон, відхилення, модуляції).
 - інтонаційний склад мелодії.
 - роль метру та ритму.

Основна література: 1, 2, 7, 8, 11-13

Додаткова література: 22, 23

Тема 9. 2. Двоголосся строгого стилю. Простий контрапункт. (2 год.)

Особливості використання контрастної поліфонії (строгий стиль) у творах зарубіжних та вітчизняних композиторів різних епох. Основні принципи та види

контрастної поліфонії.

- Цифрове позначення інтервалів.
- Визначення контрапункту. Особливості простого контрапункту.

Мета: ознайомлення з принципами створення двоголоссям строгого стилю.

Завдання:

- Осмислення особливостей поліфонічного двоголосся (простого контрапункту).
- Опанування основними стилістичними особливостями простого контрапункту, принципами приготування і розв'язування дисонансів, правилами застосування недосконалих і досконалих консонансів.
- Ознайомлення з принципами сполученням мелодій у простому контрапункті.
- Аналіз прикладів простого контрапункту.

Основна література: 1, 3, 7, 8, 11-14

Додаткова література: 25-29, 31-34

Тема 9.3. Складний контрапункт. Його різновиди. Вертикально- та горизонтально-рухомий контрапункт (2 год.)

Особливості складного контрапункту порівняно з простим. Index verticalis. Складний контрапункт та поняття про його найбільш вживані різновиди (подвійний контрапункт октави, вертикально- і горизонтально-рухомий контрапункт). показник вертикального пересування (Index verticalis).

Мета: опанування деякими з основних принципів за двоголоссям суворого стилю.

Завдання:

- Аналіз прикладів складного контрапункту та визначення в них його різновидів.
- Практикування у визначенні Index verticalis.

Основна література: 1, 3, 7, 8, 11-14

Додаткова література: 25-29, 31-34

Тема 9.4. Загальна характеристика поліфонії вільного стилю. Імітація. Фуга. Експозиція фуги. (2 год.)

Імітаційна поліфонія як важливий етап розвитку європейської музичної культури. Поняття «імітаційна поліфонія», її народно-пісенні витоки. Імітація у

поліфонічних жанрах (канон, інвенція, ричеркар).

Канон. Техніка складання. Класифікація канонів.

Імітація у двоголоссі. Поняття про протискладнення, види імітації.

Імітація у триголоссі.

Вільний стиль Загальна характеристика фуги. Структура фуги.

Характеристика закономірностей експозиційної частини.

Мета: виявлення закономірностей поліфонічного письма вільного стилю.

Завдання:

- Осмислення вільного стилю як нового етапу розвитку поліфонії.
- Розуміння фуги як найвищої імітаційної контрапунктичної форми.
- Опрацювання закономірностей створення теми фуги. Індивідуалізація теми в процесі еволюції фуги. Контрастні та однорідні теми. Ладотональні особливості. Діатоніка та хроматика. Приховане голосоведення.
- Аналіз складових експозиції фуги:
 - Відповідь. Реальна та тональна відповіді. Ритмічні умови вступу відповіді. Кодета.
 - Протискладнення як природне продовження теми. Контраст і сполучення з відповіддю. Утримані та неутримані протискладнення.
- Аналіз прикладів інтермедії у зв'язку з її значенням у структурі фуги. принципи побудови інтермедії.

Основна література: 1, 3, 7, 8, 10-14

Додаткова література: 4, 9, 10, 20, 22, 23, 28, 29

Тема 9.5. Розвиваюча і заключна частини фуги (2 год.)

Визначення початку розвиваючої і заключної частин. Поняття про стрету. Стретність як важливий засіб розвитку середніх розділів та заключних частин

фуг. Ритмічне збільшення та зменшення. Тональні закономірності. Перегармонізація теми. Загальна структура фуги.

Мета: виявлення закономірностей побудови форми фуги.

Завдання:

- Аналіз побудови середніх і заключних розділів фуг; виявлення стрет.
- Опрацювання варіантів загальної структури фуги на прикладів творів з власного репертуару.

Основна література: 1, 3, 7, 8, 10-14

Додаткова література: 4, 9, 10, 20, 22, 23

Тема 9.6. Фугета. Фугато. Еволюція фуги (2 год.)

Поняття про фугету як нескладну невелику фугу і фугато як формотворчого прийому. Фуга у творчості композиторів різних епох.

Мета: аналіз прийомів формотворення в інших поліфонічних формах.

Завдання:

- Дефініція фугети
- Аналіз фугато як складової частини більшої форми з огляду на його роль у драматургії.
- Розгляд етапів еволюції форми фуги в музиці другої половини XVIII – перших десятиліть ХХІ століть у зв'язку з оновленням музичної образності та засобів, а також переосмисленням досягнень минулих епох.

Основна література: 1, 3, 7, 8, 10-14

Додаткова література: 1-4, 7, 9, 10-18, 20, 22, 23

Тема 9.7. Поліфонічні форми та прийоми в українському фольклорі та в творчості українських та зарубіжних композиторів (2 год.)

Підголоскова поліфонія як типова особливість української народної і професійної музики.

Ознайомлення з фактурними, метро-ритмічними і ладовими особливостями в підголосковій поліфонії. Підголоски та їх різновиди (втора, додаючий, розвиваючий, контрастуючий, підголосок-фон). Варіантно-варіаційні засоби розвитку.

Використання підголоскової поліфонії у вокальних, інструментальних та вокально-інструментальних творах народної, класичної та сучасної музики, а

також творах шкільного репертуару.

Мета: розвиток навичок поліфонічного аналізу та музичної ерудиції.

Завдання:

- Розвиток навичок поліфонічного аналізу та виховання естетичного смаку.
- Виявлення закономірностей поліфонічного багатоголосся в прикладах українського фольклору і у в творчості українських композиторів.
- Аналіз поліфонічних прийомів у творчості українських і зарубіжних композиторів різних епох і стилів.

Основна література: 1, 2, 4-8, 9, 10-14

Додаткова література: 1-6, 8, 16, 17, 19, 23, 24

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

5-6 семестр

Вид діяльності студента	аксимальна кількість балів за одиницю	Модуль 6		Модуль 7		Модуль 8		Модуль 9	
		ілюк ість оди ниць	акс. кіль кіст ь балів	ілюк ість оди ниць	акс. кіль кіст ь балів	ілюк ість оди ниць	акс. кіль кіст ь балів	ілюк ість оди ниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лабораторних	1	7	7	7	7	7	7	4	4
Відвідування практичних занять	1							3	3
Робота на практичному занятті	10							3	30
Лабораторна робота (у тому числі допуск, виконання, захист)	10	7	70	7	70	7	70	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	7	35	7	35	7	35	7	35
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			137		137		137		137
Максимальна кількість балів: 548									
Коефіцієнт: 5,48									

6.2. Завдання для самостійної роботи студентів та критерії її оцінювання

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. СИНТЕТИЧНІ МУЗИЧНІ ТВОРИ. ЦІЛІСНИЙ АНАЛІЗ МУЗИЧНОГО ТВОРУ

Тема 6.1. Опера. Оперні форми

Завдання: Аналіз форм на прикладах номерів з опер українських і зарубіжних композиторів з урахуванням жанрових особливостей українських і зарубіжних композиторів

Тема 6.2. Оперета. Мюзикл

Завдання: Аналіз форм на прикладах номерів з оперет і мюзиклів українських і зарубіжних композиторів

Тема 6.3. Балет.

Завдання: Аналіз форм на прикладах номерів / частин з балетів українських і зарубіжних композиторів

Тема 6.4. Генезис розвитку інструментальної музики

Завдання: Проаналізувати приклади форм старовинного походження в інструментальній музиці різних епох

Тема 6.5. Генезис розвитку вокальних форм

Завдання: Проаналізувати приклади форм старовинного походження у вокальній музиці різних епох

Тема 6.6. Музична форма як втілення композиційних закономірностей у музичному творі

Завдання: Здійснити аналіз інструментальних / вокальних творів з урахуванням «функції вищого порядку» на прикладах творів з власного репертуару

Тема 6.7. Музична форма як вияв драматургії твору.

Завдання: Аналіз музичних творів з огляду на втілення принципів музичної драматургії у структурі, логіці розвитку і особливостях музичної образності

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7.

Тема 7.1. Поняття про секвенції. Діатонічні секвенції

Завдання: Гра діатонічних секвенцій D-T та D₇-T

Тема 7.2. Секстакорд зменшеного тризвука VII ступеня. Секстакорд та тризвук III ступеня. Домінанта з секстою.

Завдання: Гра гармонічних зворотів з використанням тризвука VII

ступеня. Гра гармонічних зворотів з використанням тризвука **III** ступеня.
Гармонізація заданої мелодії чи басу

Тема 7.3. Натуральний мінор у фрігійських тетра хордах

Завдання: Гра гармонічних зворотів.. Гармонізація заданої мелодії чи басу

Тема 7.4. Акорди подвійної доміанти. Приготування, і перехід у K_{64} , у D , D_7 та його обернення, у Π_7 та його обернення

Завдання: Гра гармонічних зворотів. Гармонізація заданої мелодії чи басу

Тема 7.5. Альтерація акордів подвійної доміанти

Завдання: Гра поєднань. Гармонізація заданої мелодії чи басу.
Гармонічний аналіз прикладів з музичної літератури

Тема 7.6. Органний пункт

Завдання: Гра поєднань. Гармонізація заданої мелодії чи басу.
Гармонічний аналіз прикладів

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VIII

**ХРОМАТИЗАЦІЯ ДІАТОНІКИ. ХРОМАТИЧНА СИСТЕМА.
МАЖОРО-МІНОРНІ СИСТЕМИ. ЗАСОБИ ГАРМОНІЧНОГО
РОЗВИТКУ**

Тема 8.1. Відхилення. Хроматична система. Хроматичні секвенції.

Завдання: Гармонізація акордових схем за фортепіано. Гармонічний аналіз

Тема 8.2. Альтерація акордів домінантової групи

Завдання: Гра гармонічних зворотів. Гармонізація заданої мелодії чи басу.
Гармонічний аналіз

Тема 8.3. Альтерація акордів субдомінантової групи

Завдання: Гра гармонічних зворотів. Гармонізація заданої мелодії чи басу.
Гармонічний аналіз

Тема 8.4. Мажоро-мінорні системи. Ступені споріднення тональностей

Завдання: Гармонізація заданої мелодії чи басу. Гармонічний аналіз

Тема 8.5. Поняття про модуляцію. Модуляція в тональності першого і другого ступенів споріднення.

Завдання: Гра гармонічних зворотів. Гармонізація заданої мелодії чи басу.
Гармонічний аналіз

Тема 8.6. Енгармонічні модуляції

Завдання: Гра гармонічних зворотів. Гармонізація заданої мелодії чи басу.

**Тема 8.7. Деякі прийоми гармонічного збагачення викладу.
Гармонічне варіювання**

Завдання: Гармонізація заданої мелодії чи басу. Гармонічний аналіз

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 9.
ПОЛІФОНІЧНІ ЗАСОБИ ТА ФОРМИ**

**Тема 9.1. Поліфонія як засіб музичної виразності. Строгий стиль.
Одноголосся**

Завдання:

- 1) визначення основних засобів музичної виразності мелодики строгого стилю.
- 2) складання мелодії строгого стилю у визначеній тональності.

Тема 9.2. Двоголосся строгого стилю. Простий контрапункт

Завдання:

- 1) відповіді на теоретичні запитання за темою.
- 2) складання прикладів простого контрапункту

**Тема 9.3. Складний контрапункт. Його різновиди. Вертикально- та
горизонтально-рухомий контрапункт**

Завдання:

- 1) відповіді на теоретичні запитання за темою.
- 2) засвоєння основних правил здійснення вертикально-рухомого контрапункту
- 3) виконання завдань на контрапункт октави та децими.

**Тема 9.4. Загальна характеристика поліфонії вільного стилю. Імітація.
Фуга. Експозиція фуги.**

Завдання:

- 1) відповіді на теоретичні запитання за темою.
- 2) слухання та гра тем фуг з «ДТК» Й.С. Баха
- 3) створення теми фуги в обраній тональності та визначеному характері.

Тема 9.5. Розвиваюча і заключна частини фуги.

Завдання:

- 1) слухання та аналіз фуг Й. С. Баха з «ДТК»
- 2) складання потактової схеми обраної фуги з «ДТК»

Тема 9.6. Фугета. Фугато. Еволюція форми фуги

Завдання: слухання та аналіз фугет і фугато.

**Тема 9.7. Поліфонічні форми та прийоми в українському фольклорі та
в творчості українських та зарубіжних композиторів**

Завдання: аналіз поліфонічних форм і прийомів на прикладах з творчості

Критерії оцінювання самостійної роботи	К-сть балів
<p>Студент надав декілька правильних визначень теоретичних понять з даної дисципліни згідно концепцій різних авторів. Творчо підійшов до виконання практичних завдань. Не припускається помилок у побудові заданих акордів та їх розташуванні. Слідкує за мелодичною лінією сопрано чи басу. Вправно виконує завдання на фортепіано. Чітко робить гармонічний, структурний або поліфонічний аналіз.</p>	5
<p>Студент надав правильні визначення теоретичних понять з даної дисципліни. Творчо підійшов до виконання практичних завдань. Майже не припускається помилок у побудові заданих акордів та їх розташуванні. Слідкує за мелодичною лінією сопрано чи басу. Виконує завдання на фортепіано з незначними помилками. Чітко робить гармонічний, структурний або поліфонічний аналіз.</p>	4
<p>Студент надав неточні визначення теоретичних понять з даної дисципліни. Формально підійшов до виконання практичних завдань. Припускається значних помилок у побудові заданих акордів та їх розташуванні. Не слідкує за голосоведінням та мелодичною лінією сопрано чи басу. Виконує завдання на фортепіано із значними помилками. Гармонічний, структурний або поліфонічний аналіз робить несвідомо.</p>	3
<p>Студент не в змозі надати визначення основних теоретичних понять з даної дисципліни. Не здатний виконати письмове практичне завдання або робить його з грубими помилками. Припускається серйозних помилок у побудові заданих акордів та їх розташуванні. Не володіє навичками правильного голосоведіння. Не слідкує за мелодичною лінією сопрано чи басу. Нездатний виконати завдання на фортепіано. Неспроможний зробити гармонічний, структурний або поліфонічний аналіз.</p>	0-2

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється в письмовій та усній формі та складається з різних видів роботи відповідно до специфіки тематичного модулю:

- виконання завдань на використання заданих гармонічних послідовностей / засобів у запропонованій тональності;
- гармонізація запропонованої мелодії чи басу з використанням вивчених акордових засобів;
- виконання завдань з на опанування засобами формотворення, музичної композиції чи драматургії, або поліфонічними засобами;
- гармонічний, структурний або поліфонічний аналіз запропонованих уривків

з художньої літератури

Критерії оцінювання модульного контролю	К-сть балів
Студент надав правильні, вичерпні відповіді на всі поставлені запитання. Без помилок виконав усі письмові та усні завдання.	21-25
Студент надав правильні відповіді на всі поставлені запитання, але припустився окремих незначних помилок у виконанні завдань.	16-20
Студент надав частково невірні відповіді на деякі запитання, допустив суттєві помилки у виконанні письмового завдання.	11-15
Студент не надав відповіді на поставлені запитання або надав їх, але виконав письмове завдання зі значною кількістю помилок.	1-10

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

У кінці 6 семестру — залік.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів, то семестрові оцінки визначаються в установленому порядку в межах стобальної шкали, а підсумкова – як середня зважена оцінка.

Форми проміжного контролю визначаються кафедрою самостійно і чітко прописуються в робочій навчальній програмі.

Кількість балів, яку студент набрав під час вивчення дисципліни, оголошується на останньому практичному (семінарському, лабораторному) занятті.

Результати проміжного та підсумкового контролю знань зазначаються у відомості обліку успішності, а загальна підсумкова оцінка – в індивідуальному навчальному плані студента (ІНПС).

Семестровий контроль в Університеті здійснюється у формі, передбаченій навчальним планом.

6. Навчально-методична карта дисципліни «Теорія музики»

5 семестр

Модулі	Змістовний модуль 6							Змістовний модуль 7						
Назва модуля	Синтетичні музичні твори. Цілісний аналіз музичного твору							Діатонічні секвенції. Акорди домінантової групи. Подвійна домінанта						
Кількість балів за модуль	137 балів							137 балів						
Лабораторні та практичні	6.1.	6.2.	6.3.	6.4.	6.5.	6.6.	6.7.	7.1.	7.2.	7.3.	7.4.	7.5.	7.6.	
Теми Лабораторних та практичних робіт (всього 411 балів)	Опера. Оперні форми. Оперета. Мюзикл	Опера. Оперета. Мюзикл	Алет	Інструментальної музики.	Генезис вокальних форм	Музична форма як втілення композиційних законів у музичному творі	Музична форма як вияв драматичної творчості	Музична форма як вияв драматичної творчості	Музична форма як вияв драматичної творчості	Музична форма як вияв драматичної творчості	Музична форма як вияв драматичної творчості	Музична форма як вияв драматичної творчості	Музична форма як вияв драматичної творчості	Музична форма як вияв драматичної творчості
Самостійна робота (всього 105 балів)	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	
Види поточного контролю (всього 50 балів)	Модульна контрольна робота (25 балів)							Модульна контрольна робота (25 балів)						

Модулі	Змістовний модуль 8							Змістовний модуль 9						
Назва модуля	Хроматизація діатоніки. Хроматична система. Мажоро-мінорні системи. Засоби гармонічного розвитку							Поліфонічні засоби та форми						
Кількість балів за модуль	137 балів							137 балів						
Лабораторні та практичні	8.1.	8.2.	8.3.	8.4.	8.5.	8.6.	8.7.	9.1.	9.2.	9.3.	9.4.	9.5.	9.6.	9.7.
Теми лабораторних та практичних робіт (всього 411 балів)	ідхил ення. Хром атичн а систе ма. Хром атичні секве нції.	льтер ація в домін антов ої групи	льтерац ія акордів субдомі нантово ї групи	ажоро - мінор ні систе ми. Ступе ні спори дненн я тональ ьност ей	няття про модуляці ю. Модуляц ія в тонально сті першого і другого ступенів спорідне ння.	Погар моні чні моду ляці її	єякі прийо ми гармо нічно го збагач ення викла ду. Гармо нічне варію вання	оліфо нія як засіб музич ної вироз ності. Строг ий стиль. Одног олосс я	вогол осся строг ого стилю . Прост ий контр апунк т	ладний контрапу нкт. Його різновид и. Вертикал ьно- та горизонт ально- рухомий контрапу нкт	агаль на харак терис тика поліф онії вільно го стилю . Імітац ія. Фуга. Експо зиція фуги.	озви ваю ча і закл ючн а част ини фуг и.	угета. Фугат о. Евол юція фуги	оліфоні чні форми та прийом и в українс ькому фолькл орі та в творчос ті українс ьких та зарубіж них композ иторів
Самостійна робота (всього 105 балів)	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6
Види поточного контролю (всього 50 балів)	Модульна контрольна робота (25 балів)							Модульна контрольна робота (25 балів)						
Підсумковий контроль	Залік Загальна кількість балів – 548 Коефіцієнт – 5,48													

8. Рекомендовані джерела

Аналіз музичних творів

Література основна

1. Архімович Л. Українська класична опера. К., 1957
2. Гуменюк А. Народне хореографічне мистецтво України. К., 1963
3. Дика Н. Камерно-інструментальний ансамбль в Україні: Творчість і виконавство (1960—1980 рр.): Автореф. дис. ... канд. мист-ва. К., 2001
4. Загайкевич М. Драматургія балету. К., 1978
5. Загайкевич М. Оперета. Історія української радянської музики. К., 1990
6. Загайкевич М. Українська балетна музика. К., 1969
7. Зінків І. Камерно-інструментальна музика. Історія української музики. Київ, 1989. Т. 2
8. Іваницька Я. Оперна вистава як семіотичний об'єкт. К., 2007
9. Іваницький А. І. Основи логіки музичної форми (проблеми походження музики): Навчальний посібник. Київ : Альтерпрес, 2003. 180 с.
10. Історія мюзиклу: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Н. Чуніхін ; Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. Київ : НАКККиМ, 2012. 254 с.
11. Калениченко А. Інструментальна музика. Українська музична енциклопедія. Т. 2. Київ, 2008. С. 218-236
12. Калениченко А., Терещенко А. Симфонічна музика. *Історія української музики*. Київ, 1990. Т. 3
13. Костюк О., Калениченко А. Камерно-інструментальна музика *Історія української музики*. Київ, 1990. Т. 3
14. Курбанов В. Вступ до музичної режисури (оперета, мюзикл і музичний театр України): Конспект лекцій. Київ, 1994
15. Курбанов В. Мюзикл як театральний різновид. Мистецтво. Київ, 1986. № 12
16. Мамчур І. Сучасна українська опера. Київ : Товариство «Знання» УРСР, 1984.
17. Сікорська І. Оперета. *Історія української музики*: Вид. 2-е, переробл., доповн. К., 2009. Т. 2; К., 1992. Т. 4; К., 2004
18. Сікорська І. Українська комічна опера: генезис, тенденції розвитку. Київ, 1993
19. Україна, 2008. 384 с.
20. Станішевський Ю. Балетний театр України: 225 років історії. Київ, 2003
21. Степаненко М., Фільц Б. Інструментальна музика. *Історія української музики*. Київ, 1989. Т. 1
22. Сюта Б. Проблеми організації художньої цілісності в українській музиці другої половини ХХ століття. Київ, 2004. 120 с.
23. Сюта Б. Проблеми формотворення та драматургії у мистецьких творах українських і польських авторів 1970-80-х р.р. (на матеріалі музичної творчості) . *Слов'янський світ*. Вип. 2. Київ, 1998. С.198-215.
24. Фільц Б. Вокальна музика. *Українська музична енциклопедія*. Т. 1. Київ, 2006. С. 401-404

25. Черкашина М. Опера ХХ ст. : нариси. Київ : Музична Україна, 1981.
26. Черкашина-Губаренко М. Р., Іванова І. Л., Куколь Г. В. Історія опери: Західна Європа XVII–XIX століття : навчальний посібник / за ред. М. Р. Черкашиної. Київ, 1998. 384 с.
27. Шип С.В. Музична форма від звуку до стилю : Навчальний посібник. Київ : Заповіт, 1998. 368 с.
28. Шульга Л. Деякі аспекти категорії драматургії в сучасному музикознавстві. Syntagmation : зб. наук. статей на пошану доктора мистецтвознавства Стефанії Павлишин. Львів, 2000. С. 100–118.
29. Шуляр О. Д. Історія вокального мистецтва : I ч. Монографія: 2-ге видання, перероблене та доповнене. Івано-Франківськ, 2014. 391 с.
30. Якуб'як Я. В. Аналіз музичних творів (Музичні форми): Підручник для вищих навчальних закладів. Част. I. Тернопіль: СМТ «Астон», 1999. 207 с.
31. Anderson Jack. Ballet & Modern Dance: A Concise History (2nd ed.). Princeton, NJ: Princeton Book, 1992
32. Au Susan. Ballet & Modern Dance (2nd ed.). London: Thames & Hudson world of art, 2002.
33. Bekker Paul. The Story of the Orchestra. New York, NY: W. W. Norton & Co., 1936.
34. Bland Alexander. A History of Ballet and Dance in the Western World. Barrie & Jenkins, 1976. 192 p.
35. Daly Ann. Classical ballet: A discourse of difference. Women & Performance: a journal of feminist theory. 1987. January. Volume 3.
36. Gordon Suzanne. Off Balance: The Real World of Ballet. McGraw-Hill, 1984.
37. Kant Marion. Cambridge Companion to Ballet. Cambridge Companions to Music (1st ed.). Cambridge, UK: Cambridge University Press, Publishers, 2007.
38. Kerman Joseph. Opera as Drama. New York, NY: Vintage Books, 1959.
39. Kirstein Lincoln, Stuart Muriel. The Classic Ballet. New York: Alfred A Knopf, 1952.
40. Lee Carol. Ballet In Western Culture: A History of its Origins and Evolution. New York: Routledge, 2002.
41. Levinson Jerrold. Music as Narrative and Music as Drama. Mind & Language, Vol. 19 No. 4 Wiley-Blackwell, 2004. pp. 428–441.
42. Scholl Tim. From Petipa to Balanchine: Classical Revival and the Modernization of Ballet. London: Routledge, 1994. 180 p.
43. Sorce Keller Marcello. Composition / Janet Sturman (ed.). *The SAGE Encyclopedia of Music and Culture*. Los Angeles: SAGE Reference, 2019, Vol. II. Pp. 618–623.

Додаткова література

1. Гнатишин О. О. До проблеми музичної форми як важливої концепції в українському музикознавстві ХХ ст. *МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія* : зб. наук. пр. з мистецтвознавства і культурології / ред.-кол. В. Д. Сидоренко, О. О. Авраменко, О. Я. Боднар [та ін.] ; Ін-т проблем сучасн.

- мист-ва Акад. мист-в України. Київ : Музична Україна, 2008. Вип. 4–5. С. 46 – 58.
2. Горюхіна Н. О. Композиція музичного твору. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського* / ред-упор. І. А. Котляревський. Київ, 2000. Вип. 7 (Музикознавство : з ХХ у ХХІ століття). С. 16–30.
 3. Історія балетного мистецтва: від витоків — до початку ХХ ст. : навч. посіб. для студентів ф-тів мистецтва пед. ун-тів (спец. хореографія) та гуманітар. ф-тів ВНЗ / О. К. Зав'ялова; Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. Вид. 2-ге. Суми: Мрія, 2014. 114 с.
 4. Козаренко О. В. Феномен української національної музичної мови. Львів : НТШ, 2000. 286 с.
 5. Костюк Н. Музичні жанри: класифікаційні проблеми. *Студії мистецтвознавчі*. Київ : ІМФЕ НАН України, 2007. № 2 (18). С. 73-80.
 6. Коханик І. До проблеми музичного стилю в сучасному теоретичному музикознавстві. *Теоретичні та практичні питання культурології*. Мелітополь, 2002. Вип. ІХ (Українське музикознавство на зламі століть). С. 70 – 82.
 7. Коханик І. Методологічні та теоретичні проблеми стильового аналізу сучасної музики. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського* / ред.-упор. О. С. Тимошенко [та ін.]. Київ, 2003. Вип. 29 (Музична освіта в Україні : теорія і практика). С. 181– 189.
 8. Коханик І. Музичний твір: взаємодія стабільного і мобільного в аспекті стилю / І. Коханик. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського* / ред.-упор. О. Тимошенко, В. Москаленко [та ін.]. Київ, 2002. Вип. 20 (Музичний твір: проблема розуміння). С. 44–51.
 9. Круль П. Національне духове інструментальне мистецтво українського народу. К., 2000
 10. Курбанов В. Фундамент музичної вистави. Український театр. 1983. № 1
 11. Курбанов В. Введення до основ музичної режисури (оперета і мюзикл). Київ, 1988
 12. Курбанов В. Закономірності мюзиклу. *Музика*. 1983.
 13. Курбанов В. Музична режисура та майстерність актора. Київ, 1982;
 14. Мамчур І. Драма? Оперета? Мюзикл? *Український театр*. 1984. № 3
 15. Москаленко В. Музичний твір як текст. *Київське музикознавство*. Вип.7.

Текст музичного твору: практика і теорія. Київ, 2001. С. 3-10.

16. Погребняк М. М. Нові напрями театрального танцю ХХ — початку ХХІ ст.: історико-культурні передумови, крос-культурні зв'язки, стильова типологія. Київ; Полтава : Астроя , 2020. 327 с.
17. Решетілов Б. Ю. Концерт для фортепіано зі струнним оркестром у ХХ столітті: генезис, еволюція, специфіка трактовки камерності: автореф. дис. ... д.філософ : 025 - Культура і мистецтво. Музичне мистецтво. 2021.
18. Станішевський Ю. Барви української оперети. К., 1970
19. Станішевський Ю. Національна Опера України. Історія і сучасність. К., 2002
20. Станішевський Ю. Український радянський балетний театр (1925—1975). К., 1975
21. Степаненко М. Клавірне мистецтво України (ХVI – поч. ХІХ ст.) . *Українська фортепіанна спадщина: Хрестоматія / Упор. М. Степаненко*. К., 1983. Вип. 1
22. Хай М. Музично-інструментальна культура українців (фольклорна традиція). К., 2008
23. Черкашина М.Р. Опера ХХ століття. Нариси. Київ : Музична Україна 1981. 208 с.
24. Якуб'як Я. В. Нотний текст твору: оцінка, аналіз, інтерпретація. Київське музикознавство. *Текст музичного твору: практика і теорія: Збірка статей*. К., 2001. Вип.7. С. 27-36.
25. Bez H., Degenhardt J., Hofmann H. P. Musical: Geschichte und Werke. Berlin, 1980
26. Chernoiivanenko Alla. Musical and instrumental foundations of modern composition techniques. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.2.2019.177791>
27. Ewen D. The Story of America's Musical theatre. Philadelphia, 1968
28. Gottfried M., Broadway Musicals. N. Y., 1984
29. Jackson A. The Book of Musicals from "Shaw Boats" to "A Chorus Line".— London, 1979
30. Loh Phaik Kheng. History of instrumental music : from the 16th century up to the 20th century. Penang, Malaysia : Penerbit Muzikal, 1989. 47 p.
31. Primrose Edward. Music in context: an exploration of music and dramaturgy. 2013.https://www.academia.edu/65831290/Music_in_context_an_exploration_of_music_and_dramaturgy
32. Rowell Lewis. Music as Process. *Time and process: Interdisciplinary issues / Ed.: Julius Thomas Fraser; Lewis Rowell*: Madison, Co.: International Universities Press, Inc., 1993. Pp. 127–146.
33. Thinking about Music: An Introduction to the Philosophy of Music: By Lewis

Rowell. Amherst: University of Massachusetts Press, 1983. 288 pp.

Гармонія

Література основна

1. Ассеев І. Збірник задач з гармонії. Київ : Музична Україна, 1981. 78 с.
2. Вознюк. П. Т., Поляковська С. П. Гармонія : Навчально-методичний посібник. Київ : Музична Україна, 2018. 144 с.
3. Дубінін І. Гармонія: в 2 ч. Київ : Музична Україна, 1981. Ч.1, 1981. 135 с; Ч. 2. 1981. 173 с.
4. Кулевська З. Хрестоматія з гармонічного аналізу / На матеріалі українських композиторів-класиків ХІХ - поч. ХХ ст. Київ ; Держ. вид-во образотворчого мистецтва і музичної літератури УСРС, 1959.
5. Пришляк Н.І. Хрестоматія з гармонічного аналізу (на матеріалі української музики). Ужгород, 2013. 84 с.

Література додаткова

1. Золочевський В. Ладо-гармонічні засади української музики. Київ : Музична Україна, 1976.
2. Золочевський В. Про модуляцію. Київ : Музична Україна, 1972.
3. Іванов О. Гармонія : навчальний посібник. Миколаїв, 2001. 104 с.
4. Котляревський І. Діатоніка і хроматика як категорії музичного мислення. Київ : Музична Україна, 1981.
5. Кравцов Т. Гармонія в системі інтонаційних зв'язків. Київ : Музична Україна, 1984.
6. Лемішко Л. Гармонія. Ч. 1. Діатоніка : навчальний посібник. Вінниця : Нова книга, 2010. 224 с.
7. Пасічник В. Гармонія. Методичний посібник. Львів : Растр-7, 2015. 56 с.
8. Пасічник В., Іваньо О., Новак Б. Гармонія : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 140 с.
9. Пасічник В., Іваньо О., Новак Б. Методичні рекомендації з курсу "Гармонія" для студентів вищих навчальних закладів II-IV рівня акредитації. Львів: Растр-7, 2015. 48 с.
10. Самохвалов В. До питань вивчення поліявиц в гармонії (проблеми класифікації акордики). *Українська та світова музична культура: сучасний погляд*. Вип. 36, книга 1. Київ : 2005, с.95-108.
11. Самохвалов В. Про фактор внутрішньофонічної централізації співзвуч. *Наукові записки*. Серія: мистецтвознавство 1(13). Тернопіль; Київ, 2005. С. 31-37.
12. Сирота А.А. Гармонія. Діатоніка: підручник. Миколаїв, 2001. 234 с.
13. Скорик М. Структура і виражальна природа акордики в музиці ХХ століття.

Київ : Музична Україна, 1983.

14. Скуратовський В. Задачі з гармонії. Дніпропетровськ, 2007.
15. Теплицький О. Творчі вправи в курсі гармонії. Київ : Музична Україна, 1984.

Додаткові ресурси

Ходоровська І. Мультимедійна хрестоматія з гармонічного аналізу на матеріалі репертуару з основного музичного інструменту та вокалу. М. Київ., 2016.

<http://www.library.musicfancy.net/?p=57>

<http://muzdepartament.uz.ua/biblioteka/informacijne-zabezpechennya/elektronni-pidruchniki>

Поліфонія

Література основна

1. Горбунова І., Пясковський І. Поліфонія. *Українська музична енциклопедія*. Т. 5: П-Полікарп. Київ : ІМФЕ, С. 306-317.
2. Іваницький А. І. Основи логіки музичної форми (проблеми походження музики): Навчальний посібник. Київ : Альтерпрес, 2003. 180 с.
3. Мірошніченко С. В. Контрапункт як поняття та явище. *Музичне мистецтво і культура* : наук. вісник. Одеса, 2002. Вип. 3. С. 40–48.
4. Мурзина О. І. Народне багатоголосся. *Історія української музики: У 6 т. Том 1. Від найдавніших часів до XVIII століття. Книга 1. Народна музика*. Київ: ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2016.
5. Мурзина О. Підголосковий склад. *Українська музична енциклопедія*. Т. 5: П-Полікарп. Київ : ІМФЕ, С. 211-214.
6. Мурзина О. Підголосок. *Українська музична енциклопедія*. Т. 5: П-Полікарп. Київ : ІМФЕ, С. 209-211.
7. Побережна Г., Щериця Т. Поліфонія. Київ, 2004. 303 с.
8. Пясковський І.Б. Поліфонія. Навчальний посібник для вищих музичних навчальних закладів. К.: ДМЦНЗК1МУ, 2003.
9. Пясковський І. Поліфонія в українській музиці. Київ, 2014.
10. Супрун-Яремко Н. Поліфонія. Посібник для студентів вищих навчальних музичних закладів України. Вінниця, Нова Книга 2014. 512 с.
11. Хоминський Й. Історія гармонії та контрапункту. Первісне багатоголосся. Доба органуму. Поліфонія Середньовіччя. Київ : Музична Україна, 1975. 576 с.
12. Хомінський Й. Історія гармонії та контрапункту. Т. II: Доба Відродження. - К.: Музична Україна, 1979.
13. Цицалюк Г. Поліфонія в прикладах. К., 1989.

Додаткова література

1. Герасимова-Персидська Н. Поліфонія М. Д. Леонтовича. *Творчість М.*

- Леонтовича. Київ : Музична Україна, 1977. С. 99-125.
2. Герасимова-Персидська Н. Характерні риси поліфонії М. Леонтовича. *Українська радянська музика*. Київ : Музична Україна, 1962. Вип. 2. С. 129-152.
 3. Герасимова-Персидська Н. Хоровий концерт на Україні в XVII-XVIII ст. Київ : Музична Україна, 1978.
 4. Задерацький В. У розвиток жанру про цикл [“34 Прелюдії та фуги” Бібіка]. *Музика*. 1980. № 5. С. 5-7.
 5. Костюк Н. «Новий напрямок» в українській богослужбово-музичній творчості. *Костюк Н. Українська богослужбова музична культура 1801—1916 років (науково-дидактичний, ужитково-співочий, концертно-виконавський і композиторський аспекти)*. Київ, 2018. С. 432-508.
 6. Матусевич Н. Гармонічне варіювання в обробках українських народних пісень М. В. Лисенка. *Українське музикознавство*. Київ, 1967. Вип. 2
 7. Мірошніченко С. В. Класифікація складних багатотемних фуг (на прикладі циклів українських композиторів). *Науковий вісник: [зб. статей]*. Київ : НМАУ, 2005. Вип. 36. Книга 1. Українська та світова музична культура: сучасний погляд. С. 109–120.
 8. Молдавін М. Народний підголосковий спів. Київ : Музична Україна, 1983.
 9. Приходько І. К определению фуги. *Науковий вісник НМАУ ім. П.І.Чайковського*. Київ, 2008. Вип. 78. С. 262-275.
 10. Пясковський І. Теоретичні ідеї М. Дилецького в галузі поліфонії. *Науковий вісник НМАУ*. Київ, 1999. Вип. 6;
 11. Пясковський І. Поліфонічні прийоми в хоровій творчості М. Березовського. *Дослідження. Досвід. Спогади*. К., 2000
 12. Пясковський І. Поліфонія в хорових концертах Артемія Веделя. *Науковий вісник НМАУ*. Київ, 2001. Вип. 11
 13. Пясковський І. Готичні традиції поліфонічного мислення Олів'є Мессіана. *Науковий вісник НМАУ*. Київ, 2003. Вип. 24
 14. Пясковський І. Неоготичні риси в музиці Л. Грабовського. *Науковий вісник НМАУ*. Київ, 2006. Вип. 41. Кн. 2
 15. Пясковський І. Оновлення поліфонічних засобів в музиці Л. Грабовського. *Науковий вісник НМАУ*. Київ, 2007. Вип. 61. Кн. 3
 16. Пясковський І. Поліфонічна техніка в явищах музичного структуралізму. *Науковий вісник НМАУ*. Київ, 2008. Вип. 78.
 17. Хіврич Л. Фугатні форми в хорових концертах Д. Бортнянського. *Українське музикознавство*. Київ, 1971. Вип. 6
 18. Хіврич Л. Народна пісня як джерело і об'єкт поліфонічного розвитку в хорових обробках М. Лисенка. *Українське музикознавство*. Київ, 1997. Вип. 27.
 19. Чижик І. Фактори формоутворення в західноєвропейській поліфонії Середньовіччя. *Українське музикознавство*. Київ : Музична Україна, 1988. Вип. 23. С. 87-94.
 20. Шип С.В. Музична форма від звуку до стилю: Навчальний посібник. Київ :

Заповіт, 1998. 368 с.

21. Яценко Л.І. Українське народне багатоголосся. Київ : Вид-во АН УРСР, 1962.
- Adorno Th. Klangfiguren. Berlin; Frankfurt/Main, 1959
22. Benjamin Thomas The Craft of Modal Counterpoint: A practical approach. Routledge, 2005. 190 p.
23. Dahlhaus C. Zur Theorie des klassischen Kontrapunkts. *Kirchenmusikalisches Jahrbuch*. 1961. Bd. 45
24. Gauldin Robert Eighteenth-Century Counterpoint. Waveland Press, Inc., 1988. 335 p.
25. Gauldin Robert Sixteenth-Century Counterpoint. Waveland Press, Inc., 1985. 312 p.
26. Jeppesen Knud Counterpoint The Polyphonic Vocal Style of the Sixteenth Century. Courier Dover Publications, 1992. 302 p.
27. Jeppesen Knud The Style of Palestrina and the Dissonance. Dover publications, Inc., New York, 1970. 306 p.
28. Salzer F. Schachter C. Counterpoint in Composition: The study of voice leading. Columbia University Press, 1989. 478p.
29. Schdnberg A. Preliminary exercises in counterpoint. London, [1963].
30. Schubert Peter. Modal Counterpoint Renaissance Style. Oxford University Press, 1999. 324 p.
31. The Study of Counterpoint (Fux, Gradus ad Parnassum). NY; London, 1971